

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΑΘΗΝΩΝ

ATHENS UNIVERSITY
OF ECONOMICS
AND BUSINESS

ΚΕΔΙΜΑ

ΚΕΝΤΡΟ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ ΚΑΙ ΜΑΘΗΣΗΣ

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού,
Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

«Οδηγός σχεδιασμού μαθημάτων, διδασκαλίας και αξιολόγησης στη δια- ζώσης πανεπιστημιακή εκπαίδευση»

Ενεργητική συμμετοχή και μάθηση

Η ενεργητική/συμμετοχική μάθηση στην πανεπιστημιακή παιδαγωγική αφορά σε εκπαιδευτικές προσεγγίσεις που εμπλέκουν ενεργά τους φοιτητές στη μαθησιακή διαδικασία, ενθαρρύνοντας την αναμεταξύ τους συνεργασία και κριτική. Στρατηγικές που ενθαρρύνουν την ενεργητική συμμετοχή και μάθηση είναι:

- Ομαδική εργασία και συνεργασία
- Συζήτηση
- Παιχνίδια ρόλων και προσομοιώσεις
- Μάθηση μέσω της επίλυσης προβλημάτων
- Μάθηση μέσω έρευνας
- Αξιοποίηση της τεχνολογίας

Αξιοποίηση της εμπειρίας στη μάθηση

Στο πλαίσιο της πανεπιστημιακής διδασκαλίας, η ενσωμάτωση της βιωματικής μάθησης σημαίνει τη δημιουργία ευκαιριών για τους φοιτητές να συμμετάσχουν σε πρακτικές εμπειρίες από την πραγματική ζωή που ευθυγραμμίζονται με τους ακαδημαϊκούς στόχους και το επιστημονικό τους πεδίο.

Η ειδοποιός διαφορά της Βιωματικής Εκπαίδευσης από οποιαδήποτε άλλη παιδαγωγική είναι **η διαδικασία του κριτικού στοχασμού** πάνω στην εμπειρία, είτε αυτή είναι άμεση και άκρως ενεργητική είτε είναι έμμεση και λιγότερο ενεργητικής φύσεως

Η ανάγκη για υιοθέτηση ρόλου **διευκολυντή, εμπυχωτή και συμπαραστάτη από τον διδάσκοντα είναι επιτακτική**, εφόσον πρόκειται για μια διαδικασία όπου την πρωτοβουλία στην πορεία της μάθησης θα πρέπει να έχει ο ίδιος ο φοιτητής

Αυτοκατευθυνόμενη μάθηση και ανάπτυξη της αυτονομίας των φοιτητών

Σύμφωνα με την προσέγγιση της *αυτοκατευθυνόμενης μάθησης* (Self-Directed Learning- SDL) ο φοιτητής τοποθετείται στο επίκεντρο της μαθησιακής διαδικασίας, αναλαμβάνοντας την ευθύνη της πορείας της δικής του μάθησης. Απαιτεί από τους φοιτητές να αναζητήσουν ενεργά την απόκτηση της γνώσης, να θέσουν τους δικούς τους μαθησιακούς στόχους και να αξιολογήσουν οι ίδιοι την ατομική τους πρόοδο.

Οι βασικές αρχές που στηρίζουν την αποτελεσματική υιοθέτηση της στρατηγικής της αυτοκατευθυνόμενης μάθησης είναι: α) η αυτονομία, β) η αυτορρύθμιση, γ) η ενεργητική συμμετοχή, δ) η ύπαρξη υποστηρικτικού μαθησιακού περιβάλλοντος, ε) οι μεταγνωστικές δεξιότητες, στ) η κριτική σκέψη και ο κριτικός στοχασμός.

Στοχαστικός διάλογος: βασικό εργαλείο ανάπτυξης της κριτικής σκέψης των φοιτητών

Για να επιτευχθεί ο στοχαστικός διάλογος στην πανεπιστημιακή παιδαγωγική, είναι σημαντικό οι διδάσκοντες να αναγνωρίζουν τη σημασία του, να προωθούν την ανοικτή συζήτηση και να δημιουργούν ένα περιβάλλον που προάγει την ελεύθερη έκφραση των φοιτητών και την αμοιβαία ανταλλαγή ιδεών και απόψεων.

Ο στοχαστικός διάλογος στο πλαίσιο της πανεπιστημιακής παιδαγωγικής μπορεί να προωθηθεί μέσα από διάφορες πρακτικές και εργαλεία όπως:

- Αξιοποίηση αληθινών προβλημάτων και περιπτώσεων
- Δημιουργία ηλεκτρονικών φόρουμ συζητήσεων
- Δραστηριότητες στοχαστικής γραφής
- Κριτική προσέγγιση των πηγών
- Ασφαλές περιβάλλον ελεύθερης έκφρασης

Διδασκαλία μέσω Επίλυσης Προβλημάτων (Teaching through Problem solving)

Για την αξιοποίησή της στην πανεπιστημιακή παιδαγωγική χρειάζεται να μετατοπιστεί το επίκεντρο από την ικανότητα απομνημόνευσης προς την ανάπτυξη της κριτικής σκέψης των φοιτητών.

Ορισμένα από τα οφέλη που απορρέουν από τη διδασκαλία μέσω επίλυσης προβλημάτων είναι:

- Γνωστική ανάπτυξη
- Επαφή με τον πραγματικό κόσμο
- Κοινωνικές δεξιότητες
- Αλληλεπίδραση διδάσκοντα/φοιτητή

Μάθηση ομοτίμων (peer learning)

Η *μάθηση από ομοτίμους* (peer learning) αφορά στη διδακτική προσέγγιση κατά την οποία οι φοιτητές αποκτούν νέες γνώσεις και δεξιότητες με τη βοήθεια των συμφοιτητών τους. Προϋποθέτει την αναμεταξύ τους συνεργασία και την ανταλλαγή γνώσεων και δεξιοτήτων, καθώς και τη δέσμευση στην υλοποίηση των μαθησιακών στόχων που ο καθένας έχει θέσει για τον εαυτό του, αλλά και την ενθάρρυνση των ομοτίμων τους για την επίτευξη των δικών τους στόχων

Βασικές προϋποθέσεις για την εφαρμογή της είναι:

- Η σύνθεση των ομάδων
- Οι δομημένες δραστηριότητες
- Οι σαφείς κατευθυντήριες γραμμές και ρόλοι
- Η διευκόλυνση, εμπύχωση και υποστήριξη
- Ο αναστοχασμός και απολογισμός

Σχεδιασμός μαθήματος

Προετοιμασία

- Μελέτη προφίλ φοιτητών
- Διάγνωση εκπαιδευτικών αναγκών

Σχεδιασμός

- Διατύπωση σκοπού και στόχων του μαθήματος
- Διαμόρφωση αναλυτικού περιεχομένου του μαθήματος
- Επιλογή ενεργητικών τεχνικών διδασκαλίας
- Αξιοποίηση και δημιουργία κατάλληλων εποπτικών μέσων
- Επιλογή αξιολόγησης και εργαλείων αποτίμησης της μάθησης
- Δημιουργία κοινότητας μάθησης

Η μαθησιακή συνάντηση

Στο πλαίσιο της πανεπιστημιακής παιδαγωγικής, η **δυναμική** που αναπτύσσεται στην αίθουσα αποκτά ύψιστη σημασία, καθώς ασκεί βαθιά επίδραση στην ακαδημαϊκή πορεία των φοιτητών και την προσωπική τους ανάπτυξη

- Δημιουργία σχέσεων εμπιστοσύνης
- Ανάδυση και υιοθέτηση ρόλων
- Ο ρόλος του Καθηγητή-Εμψυχωτή στην πανεπιστημιακή παιδαγωγική
- Η επικοινωνία
- Διασφάλιση προσβασιμότητας και συμπερίληψης

Η αξιολόγηση

Η **αξιολόγηση** στο πλαίσιο της πανεπιστημιακής, συμπεριλαμβάνει τον κριτικό αυτοστοχασμό του διδάσκοντα αναφορικά με τις μεθόδους διδασκαλίας του και τη συνολική αποτελεσματικότητά του ως σχεδιαστή της εκπαιδευτικής διεργασίας, αλλά και τη συστηματική και αντικειμενική εξέταση της απόδοσής του στην αίθουσα, μέσα από την εκμείευση των απόψεων των φοιτητών και συναδέλφων. Επίσης, η διαδικασία της αξιολόγησης περιλαμβάνει την επίτευξη των εκπαιδευτικών στόχων και της μάθησης που πέτυχαν οι φοιτητές

Η αυτοαξιολόγηση αναδεικνύεται ως μια απαραίτητη πρακτική για τους διδάσκοντες, εφόσον μέσα από αυτήν έχουν την ευκαιρία να συμμετέχουν σε ένα μετασχηματιστικό ταξίδι προσωπικής ανάπτυξης και ταυτόχρονα επιρροής για τους φοιτητές τους

Είναι βασικό να οριστεί με ακριβείας ο σκοπός και οι στόχοι της αξιολόγησης. Δύο είναι τα βασικά ερωτήματα που πρέπει να ληφθούν υπόψη:

- Τι αξιολογείται;
- Πως αξιολογείται;